

Containerbegrippen, eufemismen en andere vage taal

Wat bedoel je nou precies?

Contextuele kenmerken, duurzame dynamiek, grote uitdagingen en een herstelbeleid met een hoog ambitieniveau... De Vaagtaalverkiezing 2012 stond er weer vol mee: containerbegrippen, modewoorden, eufemismen en andere uitdrukkingen die er mooi uitzien, maar weinig zeggen. Natuurlijk gebruik jij die woorden niet. Of toch wel?

Tekst Marlies Wopereis | lopendeteksten.nl

Als het gaat om woordkeus, geven trainers en schrijfboeken vaak het advies om geen moeilijke, verouderde of 'dure' woorden te gebruiken, zoals *assumptie*, *abusievelijk* of *gaarne*. Dat is een prima advies, want veel lezers begrijpen die woorden niet of voelen zich hierdoor niet aangesproken. Maar wat denk je van woorden als *dynamische werkomgeving*, *prijsverandering* of *feestgebeuren*? Op het eerste gezicht denk je dat je deze woorden wel begrijpt. Maar als iemand je vraagt wat er nou werkelijk staat, blijkt dat toch lastig. Want gaat het bij een *dynamische werkomgeving* nou om een organisatie waar lekker veel gebeurt of om een bedrijf waarvan het personeelsbestand maandelijks wisselt (en waar je dus zomaar ontslagen kunt worden)? En is een *prijsverandering* iets om blij mee te zijn, namelijk een prijsverlaging, of juist niet: een prijsverhoging? En dat *feestgebeuren*? Is dat het feest zelf of de organisatie vooraf? Ook best handig om te weten als je wordt uitgenodigd om mee te doen.

Al dit soort vage woorden kom je regelmatig tegen in teksten. En ik denk dat we ze zelf ook allemaal wel eens gebruiken. Ze zijn niet fout, en soms zelfs nuttig. Maar wil je een glasheldere tekst schrijven, dan is het goed om eens op deze begrippen te letten. Ze zijn te verdelen in een paar categorieën.

Containerbegrippen

Een containerbegrip is volgens de Van Dale 'een begrip zonder scherp afgebakende betekenis, waaraan de taalgebruiker zelf nader invulling kan geven'. Het is dus een woord dat veel betekenissen kan hebben, zoals *ding*, *aspect* of *element*. Je gebruikt zo'n woord bijvoorbeeld als je even geen concreter woord weet. En dat is ook niet erg, zolang je het in de volgende zin maar uitwerkt. Zo is een zin als *Dit besluit heeft verschillende aspecten* erg vaag en dus frustrerend voor de lezer. Maar schrijf je erachter *Aan de ene kant levert het veel geld op; aan de andere kant kost het tientallen banen*, dan stoort het woord *aspecten* al een stuk minder. Gebruik je een containerbegrip, bedenk dan dus altijd welke vragen het oproept en beantwoord die. Maar er is ook nog een ander soort containerbegrippen. Denk aan *duurzaamheid*, *het nieuwe werken* of *web 2.0*. Dit

zijn woorden waar iedereen zijn eigen betekenis op plakt. Ze zijn ooit bedacht door iemand, die er vast wel een duidelijke definitie voor had. Maar ze zijn hun eigen leven gaan leiden, doordat niemand die oorspronkelijke definitie kent. Daarom is het belangrijk om bij containerbegrippen altijd uit te leggen wat je er precies mee bedoelt. En om uitleg te vragen als een ander zo'n begrip gebruikt.

Onder de containerbegrippen bevinden zich veel modewoorden: woorden die een tijd lang veel worden gebruikt en daarna weer verdwijnen óf ingeburgerd raken. Je vindt ze veel in beleidstaal, zoals *opstarten*, *aanvliegen*, *handen en voeten geven* en *een stip op de horizon zetten*. Maar ook in gewone taal, zoals *je ding doen*, *ik heb zoiets van* en *in je kracht zitten*. Iedereen snapt wel zo'n beetje wat deze woorden betekenen, maar net als voor containerbegrippen geldt, dat niemand de betekenis exact kent. Bovendien zijn veel mensen allergisch voor modewoorden. Mijn advies is daarom om liever wat traditionelere termen te gebruiken, zoals *beginnen* (opstarten), *doen wat je wilt* (je ding doen) en *ik denk* (ik heb zoiets van).

Eufemismen

Eufemismen zijn woorden die de werkelijkheid mooier maken dan hij is. Politici zijn er dol op. Ze maken zich immers niet populair als ze

spreken over *bezuinigingen*, *achterbuurten* of *werklozen*. Daarom hebben ze het liever over *het bijstellen van de uitgaven*, *krachtwijken* en *arbeidsreserve*. Maar eufemismen kom je overal tegen: van *creatief boekhouden* in plaats van *knoeien met de cijfers*, tot *uitdaging* in plaats van *onmogelijke taak*. Wie helder en eerlijk wil zijn, kan ze beter niet gebruiken, want je houdt je lezers simpelweg voor de gek. Als ze erin trappen, heb je in eerste instantie geluk. Maar achteraf, of als ze het eufemisme direct al doorzien, voelen ze zich niet serieus genomen en dat werkt altijd tegen je.

Toch zijn eufemismen soms ook nuttig. Want het is niet altijd fijn om de waarheid keihard in je gezicht te krijgen. Als jouw kat ziek is, hoor je liever dat de dierenarts hem *laat inslapen*, dan dat hij hem *afmaakt*. En als jij iemand feedback geeft, zal hij dat eerder accepteren als je het hebt over *verbeterpunten*, dan over *fouten*.

Eufemismen kunnen dus helpen om een moeilijke boodschap zachter te brengen, waardoor de ontvanger deze makkelijker tot zich kan nemen. Maar pas op: ga je te ver in je eufemismen, waardoor je de lezer misleidt, dan schiet je je doel voorbij. Treinreizigers worden eerder boos dan gerustgesteld als de NS het heeft over een *kleine vertraging*, terwijl zij al een uur staan te wachten. En als je een onherstelbare vergissing hebt begaan, kun je beter toegeven dat je een *grote fout* hebt gemaakt, dan zeggen dat je wat *onzorgvuldig* was.

Verzwakkers

Het Nederlands kent veel woorden die de betekenis van een zin kunnen verzwakken. Denk aan *waarschijnlijk*, *mogelijk*, *in principe*, *in zijn algemeenheid*, *tot op zekere hoogte*, *als het ware*, *enigszins* of *eigenlijk*. Natuurlijk heb je deze woorden soms nodig, omdat je niet alles met een stellige zekerheid kunt zeggen. Maar gebruik je veel van deze woorden, dan haken lezers al snel af. Want wat schieten ze op met jouw informatie, als toch niets zeker is? Kijk daarom altijd kritisch of je deze woorden niet weg kunt laten. Woorden als *in principe* en *eigenlijk* worden vaak als onnodige stoplap gebruikt. En als je overtuigd bent van je eigen mening, waarom zou je die dan afzwakken?

Kom je toch niet onder die waarschijnlijkheid uit, probeer deze dan concreter te maken. Schrijf niet: *Er komen waarschijnlijk 100 mensen*. Maar liever: *Er komen in ieder geval 80 mensen en als vergadering X op tijd is afgelopen, komen er nog 20 mensen bij*. En schrijf niet: *Tot op zekere hoogte ga ik akkoord*. Maar: *Ik ga akkoord met de prijsverhoging, maar alleen als de levertijd 1 dag korter wordt*.

Vage hoeveelheden

Een *aanzienlijk bedrag*, een *behoorlijk aantal*, *in veel gevallen*, *in zekere mate*, *grotendeels*... er zijn nogal wat manieren om een hoeveelheid aan te duiden. Maar al deze voorbeelden roepen dezelfde vraag op: hoeveel dan precies? Die onduidelijkheid zie je ook terug bij tijdsaanduidingen als *te zijner tijd*, *spoedig* of *zo snel mogelijk*. Want op welke datum is dat dan? En hoe zit het met woorden als *meestal*, *niet zelden*, *geregeld* of *weleens*? Hoe vaak denk je dat dat is?

Woorden die een hoeveelheid aangeven, gebruik je om je verhaal kracht bij te zetten. Het klinkt immers interessanter als je zegt: *Er is een aanzienlijk bedrag gestolen*, dan: *Er is een bedrag gestolen*. Maar je zet je verhaal nog meer kracht bij als je benoemt hoe groot dat bedrag is. En als je aangeeft hoeveel procent *grotendeels* is. In

het *Handboek stijl* staat een interessant onderzoekje van een huisarts die zijn collega's vroeg wat ze bedoelen als ze tegen hun patiënt zeggen dat een huidtumor *niet altijd* terugkomt. Daaruit bleek dat de een het dan heeft over 30 procent van de gevallen, terwijl de ander 90 procent bedoelt. Dat is nogal een verschil! Cijfers zeggen in dit geval dus veel meer dan woorden.

Natuurlijk is het soms lastig om cijfers te noemen, bijvoorbeeld omdat je ze niet voorhanden hebt. Probeer je in dat geval bewust te zijn van wat je zelf met een aanduiding als *aanzienlijk bedrag*, *een groot deel* of *spoedig* bedoelt. Misschien komt er dan geen exact getal uit, maar wel iets als: *enkele duizenden euro's*, *meer dan twee derde* of *binnen 3 tot 5 dagen*. Dat is altijd concreter dan wat je eerst had.

Einde van de Vaagtaalverkiezing

Hoe leuk de jaarlijkse Vaagtaalverkiezing ook is, het zou mooier zijn als hij niet meer nodig is. Als iedereen de adviezen uit dit artikel opvolgt, komen we een heel eind. Of beter gezegd: minstens 1000 kilometer!

Bronnen: Jan Renkema; *Schrijfwijzer*. Sdu Uitgevers, 2005.

ISBN: 9012108543

Peter Burger en Jaap de Jong; *Handboek stijl*. Noordhoff Uitgevers, 2009. ISBN: 9789001709655

<http://vaagtaal.nl>

www.administratievecommunicatie.nl

www.taaladvies.net ◀

Advertentie

✓ Veilig
✓ Eenvoudig
✓ Flexibel

DE VERGADER APP
VAN 2012!

"HET NIEUWE VERGADEREN" begint met **JEFF MEETINGS...**

Beperk de vergadertijd, beperk het gebruik van e-mail, werk tijd- en locatie onafhankelijk en bespaar op printkosten. Dat is JEFF MEETINGS!

Probeer het zelf GRATIS!
Kijk op www.jeffmeetings.nl

Nu tijdelijk met GRATIS GLOSSYBOX!
Kijk op www.jeffmeetings.nl
glossybox
Jouw code: MANSUP2102

Bezoek ook onze stand (M2) op Management Support Event